

VIHOLLISUUS JUMALAA VASTAAN

Näin kirkko opettaa perisynnistä

Bo Giertz

Tämän vihkon ovat lahjoittaneet:

LUTHERAN HERITAGE FOUNDATION
51474 Romeo Plank Road
Macomb, MI 48042
USA

www.lhfmissions.org

SUOMEN LUTHER-SÄÄTIÖ
PL 127
00101 Helsinki

www.luthersaatio.com

Artikkelin on kirjoittanut Bo Giertz:
Vad kyrkan lär om arvsynden.
SPT:s Småskrifter Nr 6. Upsala 1966.

Kannen kuva *Syntiinlankeemus* on lasimaalaus 1420-luvulta
Münsteristä.

Käännös: Satu Savolainen

Myllypaino, Leväsjoki 2003

Vihollisuus Jumalaa vastaan

– näin kirkko opettaa perisyynnistä

Luterilaisen kirkon Augsburgin oppitunnustuksen toisessa uskonkohdassa sanotaan: “Edelleen seurakuntamme opettavat, että Aadamin lankeemuksen jälkeen kaikki ihmiset, jotka lisääntyvät luonnollisella tavalla, syntyvät synnissä, so. ilman jumalanpelkoa, ilman luottamusta Jumalaan sekä pahan himon hallitsemina, ja että tämä alkusairaus ja perisynti on todella synti, joka tuomitsee ja tuo jo nyt mukanaan iankaikkisen kuoleman niille, jotka eivät kasteen ja Pyhän Hengen voimasta synny uudestaan.”

Tiedämme, että tällainen opetus on monen mielestä loukkaavaa. Tämä ei kuitenkaan oikeuta hylkäämään sitä muitta mutkitta. Toisaalta ihmiset voivat ymmärtää opetuksen väärin, toisaalta on mahdollista, etteivät meidän tunnepohjaiset sympatiamme ja antipatiamme kelpaa mittaamaan totuutta. Tarkastelkaamme siksi ensin, mitä tähän opetukseen sisältyy ja mihin se perustuu.

Perisynti

Voimme aloittaa kokemukseräisestä tosiasiasta, jota kristinuskon piirissä kutsutaan perisyynniksi. Tämä sana kuvaa ja tulkitsee kristinuskon mukaisesti tiettyä tosiasiaa ja jokapäiväistä kokemusta. Se on se, että meissä ihmisissä on luontainen ja syvälle juurtunut itsekkyyys, synnynnäinen taipumus ajatella itseämme ja huolehtia omasta edustamme myös muiden kustannuksella. Tämä itsekkyyys, minäkeskeisyys ja luontainen egoismi ei ole ympäristön ja huonojen vaikutteiden tulosta. Kaikki lastenkasvattajat ja pedagogit tietävät, että se on lapsissa, vaikka heidät kuinka hyvin suojattaisiin huonoilta vaikutteilta. Lapset kadehtivat, haluavat saada parhaat palat, kiusaavat ja ovat aggressiivisia, mikä voi johtaa riitaan ja tappeluihin jo kauan ennen kuin he osaavat puhua. Sellaista kenenkään ihmisen

ei tarvitse opetella. Osaamme sen luonnostamme.

Me kaikki tiedämme ja tunnustamme sen, ellemme ole kehitelleet todellisuudelle vieraita teorioita, jotka estävät meitä näkemästä tosiasioita. Myös ei-uskovat toteavat asian aina uudelleen, joskus katkerina, joskus huumorilla, joskus anteeksipyynnönä. Tämä havainto esiintyy useissa sananlaskuissa ja anekdooteissakin: Oma suu on lähinnä. Vahingonilo on paras ilo. Tai kertomus miehestä, joka valittaa: “Kauheaa, miten itsekäs tämä maailma on. Kaikki ajattelevat itseään, kukaan muu kuin minä ei ajattele minua.”

Kirjallisuus on todella terävästi analysoinut näitä kohtalokkaita viettejä, jotka aivan järjenvastaisesti ja hyvistä aikomuksista huolimatta voivat ajaa ihmisen turmioon. Ihmiset kuvataan kirjallisuudessa usein vyyhtenä intohimoja, himoja ja kunnianhimoa, ja nämä ominaisuudet ajavat heidät kohtalonomaisten väistämättömästi konflikteihin ja tragedioihin. Voidaan täysin oikeutetusti väittää, että kuva on yksipuolinen. Ihminen ei nimittäin ole niin auttamattomasti kohtalonsa orja kuin joskus esitetään. On myös jotain, joka vapauttaa, jotain jota nämä kirjailijat eivät tunne tai johon he eivät halua uskoa. Mutta he ovat oikeassa kuvatessaan ihmisen luontoa, jota syntymästä saakka leimaa paha himo, joka ilmenee karkeammassa tai hienosyisemmässä muodossa. Kristillisestä näkökulmasta esim. *Sartren* ihmiskuvassa ei ole juurikaan vastaanvähittävä – paitsi se ratkaiseva seikka, että hänen kuvaamassaan maailmassa ei tunneta armoa. Hän on nähnyt tarkasti, millaista elämä on ilman sovitusta ja anteeksiantoa. Ei-uskovien ihmisten on usein helpompi nähdä tämä puoli ihmisluonnosta lähimmäisissään kuin itsessään. Kärsittäään murrosikäisen rajattomasta, ylimielisestä itsekeskeisyydestä, vanhan tädin lörpöttelevästä itsetyytyväisyydestä tai työtoverin mukavuudenhaluisesta oman edun tavoittelemisesta. Mutta ihminen, joka todella haluaa olla kristitty havaitsee perisynnin ennen kaikkea itsessään. Se uhmaa kaikkia hyviä aikoja. Jotenkuten voi valvoa näkyviä tekojaan ja saada ne Kristukselle kuuliaisiksi. Mutta kun kyseessä ovat oman sydämen taipumukset, pahuudella ei tunnu olevan rajaa. Jopa rukouksen aikana sydämeen kohoaa

vastenmielisyys, harmistuminen vihamiehiä kohtaan, joiden puolesta halusi rukoilla, himoitsen kehuja ja tunnustusta, rahaa, palkintoja ja voittoja, joista olin päättänyt luopua. Olen haluton kärsimään ja uhraamaan, pelkään ivallisia hymyjä ja loukkauksia, iloitsen vastustajani nöyryytyksistä ja vastoinkäymisistä. Nämä seikat kuvastuvat Jeesuksen sanoissa perisyynnistä.

Tätä ihmisen itsestä luontoa kutsutaan Raamatussa lihaksi. Sana on harhaanjohtava niille, jotka eivät tunne raamatullista taustaa. Luullaan virheellisesti, että se tarkoittaa 'ruumista'. Siksi kirkossa tavataan käyttää sanaa 'syntiinlankeemus', kun tarkoitetaan 'lihaa' perisyynnin merkityksessä. Sana kertoo täsmällisesti, mistä on kyse: turmeluksesta, joka on takertuneena luontoomme ja joka johtuu synnistä. Kaikesta tästä Jeesus sanoo, että se, joka on syntynyt lihasta on lihaa. Tämä luonnollinen egoismi kuuluu yhteen ihmisluonnon kanssa. Perimme sen syntymällä ihmisiksi. Se on takertunut luontoomme, sekä sieluun että ruumiiseen. Se ei paikallistu ruumiiseen ja sen vietteihin. Se sijaitsee ensisijaisesti sydämessä: sisältäpäin, ihmisen sydäimestä lähtevät heidän pahat ajatuksensa, sanoo Jeesus. Kirjoitukset myös opettavat meille miten näin kävi.

Lankeemus

Kun Jumala loi ihmisen, tällä ei ollut perisyntiä. Hän rakasti Jumalaa spontaanisti ja pohdiskelematta kuin rakas lapsi. Mutta sillä hetkellä, kun hän tottelemattomana kääntyi pois Jumalasta ja avasi sydämensä ja koko olemuksensa pahalle, Jumalan periviholliselle ja vastustajalle, hänestä tuli osallinen tämän olemukseen. Samoin kuin hän aiemmin oli päässyt Jumalan Hengen osallisuuteen, hän nyt tuli osalliseksi pahuuden hengestä. Juuri tätä ikuista vihollisuutta Jumalaa kohtaan me kaikki kannamme itsessämme luontomme traagisena ja kohtalokkaana perintönä. Kuten Raamatusta voimme lukea: "Lihan mieli on vihollisuus Jumalaa vastaan, sillä se ei alistu Jumalan lain

alle eikä se voikaan” (Room. 8:7). “Sillä minä en tunne omakseni sitä, mitä teen; sillä minä en toteuta sitä, mitä tahdon, vaan mitä minä vihaan, sitä minä teen” (Room.7:15).

Syntiinlankeemus on siis perisyntin syy. On todella erikoista, miten helposti jotkut torjuvat syntiinlankeemuksen myyttinä, jopa ihmiset, jotka sanovat uskovansa Jumalaan. Saadaanko ihmisen arvoitukseen jotenkin järkevämmältä tuntuva selitys, kun syntiinlankeemusta ei oteta lukuun? Kuinka meistä tuli tällaisia kuin olemme? Emmekö halua uskoa, että ihmissuku todellakin on alkanut muutamasta yksilöstä, joista me kaikki polveudumme? Kertomus, jonka Jumala antaa meidän lukea Raamatun ensimmäisessä luvussa on luonnollisesti tyylytelty, siinä tiivistetään viittauksilla valtavat tapahtumat. Kun näin paljon luonnostellaan niin harvoin vedoin, ei yksityiskohtia saa pusertaa väkisin esiin – yhtä vähän kuin niin saa tehdä yleiskartalle tai suurpiirteisesti hahmotellulle kaupunkikuvalle. Voimme toki täysin selkeästi lukea tarvitsemamme tiedon päälinjat. Meidät ihmiset luotiin kerran Jumalan kuviksi elämään luodulle olennolle ainutlaatuisessa yhteydessä Jumalan kanssa, mutta jo alussa tapahtui lankeemus, suuri tragedia, jossa käytimme vapauttamme väärin kapinaan Jumalaa vastaan epäuskossa Jumalan hyvää tahtoa kohtaan ja luottamuksessa pahaan. Tällä oli kohtalokkaat seuraukset, jotka yhä vielä heijastuvat kaksinaisessa olemuksessamme: olemme Jumalan luomia ja synnin tarvelemiä. Tämän Raamatun opetuksen mukaan lihaa tai synnin turmelusta kutsutaan myös vanhaksi Aadamiksi. Tämä luontomme meillä on Aadamilta. Osan minäämme muodostaa sisäinen vanha ihmistemme, langennut ihminen, joka on epäluuloinen Jumalaa kohtaan ja suuntautunut omaan kunniaansa, valtaansa ja nautintoonsa. Tässä kohden on pysähdyttävä estämään virheellisen käsityksen syntyminen. Vaikka ihminen kantaa syntiinlankeemuksen turmelusta itsessään, hän ei ole täydellisen kykenemätön kaikkeen hyvään, siis sellaiseen, jota syystä voidaan pitää kunniallisena ja arvostusta ansaitsevana, kun sitä tarkastellaan inhimillisessä yhteydessään ja mitataan sovinnaisen sopivaisuuden mitalla. Augsburgin tunnustuksen puolustuksessa sanotaan, että koska ihmiset ovat saaneet

järkensä Jumalalta, on jotakuinkin omassa vallassamme toteuttaa ulkonaista oikeudenmukaisuutta. On myös helppo kerätä Raamatusta esimerkkejä ihmisluonnon hyvistä piirteistä. Jokin ihmisessä todistaa jatkuvasti Jumalan hyvästä luomistyöstä: kyky hallita luontoa, luoda tuotantovälineitä, rakentaa yhteiskuntaa, säätelee lakeja, rakastaa luonnollisella rakkaudella, joka suuntautuu lähimpiin, ja tehdä suuria uhrauksia sekä kodin, tieteen että isänmaan puolesta. Se, että me kaikki kannamme synnin turmelusta ei siis tarkoita, että olisimme läpeensä epärehellisiä, julmia tai vastuuttomia. Mutta se merkitsee, että parhaimmassakin ihmisessä on synnynnäinen paha taipumus, jonka vuoksi hän ei rakasta lähimmäistään niin kuin itseään ja vielä vähemmän Jumalaa yli kaiken. Ja jälleen voimme kutsua pakanat todistajiksi. Horatius sanoo satiireissaan: *Nam vitiis nemo sine nascitur. Optimus ille est qui minimus urgetur*. Kukaan ei synny vailla pahoja himoja. Paras on se, joissa ne tulevat vähiten näkyviin.

Miksi oppi perisyntistä aiheuttaa pahennusta?

Sekä pakanat että kristinuskosta vieraantuneet kirjailijat julistavat samoja tosiasioita. Kokemus vahvistaa ne. Mikä sitten närkästyttää? Vastaus: Pahennusta herättää se tosiasia, että tämä sairaus, tämä traaginen perintö on samalla syyllisyyttä. Kuten Augsburgin tunnustus sanoi: “Tämä synnynnäinen sairaus ja perisynti on todella syntiä”. Epäuskolle se sitä vastoin kovin usein merkitsee veruketta, jonka varjolla julistaudutaan vapaiksi kaikesta omasta syyllisyydestä. Voidaanko sitten jokin meissä synnynnäisesti oleva lukea synniksi? Emmehän voi mitään sille, mitä olemme? Vastaväite olisi paikallaan, jos synti olisi vain joitain tiettyjä tarkoituksellisia rikkomuksia Jumalan käskyjä vastaan. Näin monet ihmiset ajattelevat synnistä. Ja heillä on merkillinen kyky rajata nämä synnit tiettyihin tekoihin: synnit kuudetta käskyä vastaan, varkaus, tietoiset valheet jne. Mutta synti ei ole vain tiettyjä, tietoisia pahoja tekoja. Syntiä on kaikki,

mikä sotii Jumalan rakkautta vastaan, joka poikkeaa Jumalan olemuksesta ja on vastoin Jumalan elämälle asettamaa tarkoitusta ja merkitystä. Siksi jo paha himo itsessään on synti.

Meissä oleva egoistinen perusvaisto on synti. Se on oikeastaan paljon pahempi synti kuin yksittäiset egoismin ilmentymät. Voisimme kai lopettaa yksittäiset näkyvät teot, jos kyse olisi vain niistä. Mutta kun meissä on tämä perustavanlaatuinen vaisto, joka vääristää olemustamme, niin mitä tehdä? Olemme luonnostamme Jumalan vihollisia. Pahinta on, aivan kuten Augsburgin tunnustus sanoo, ettei meissä ole totista jumalanpelkoa tai uskoa Jumalaan, vaan päinvastoin pelkäämme maailmaa, ihmisiä, ja heidän mielipiteitään. Pelkäämme nolaavamme itsemme heidän edessään (paljon enemmän kuin toimia vastoin Jumalan tahtoa). Uskoamme saastuttaa aina epäily, napina, palkkion laskelmoiminen ja muu, joka sotii oikeaa uskoa vastaan.

Mutta jos emme voi sille mitään? Se on syntiä yhtä kaikki! Synti ei ole tiettyjä vikoja, joista Jumala syyttää meitä mielivaltaisten sääntöjen perusteella. Synti on tosiasiallista poikkeamista Jumalan hyvästä tarkoituksesta. Se on jotain, joka todellisesti erottaa meidät Jumalasta ja aiheuttaa sen, ettemme sovi Jumalan läheisyyteen emmekä viihdy siinä. Se on ominaisuutemme, joka tekee meidät kelvottomiksi Jumalan valtakuntaan. Siksi ei ole merkityksellistä, kuinka meistä on tullut tällaisia kun kerran tosiaan olemme sitä. Voimmehan periä velan maallisessakin elämässä. Jos ottaa haltuunsa tilan tai talon, joka on kiinnitetty, saa tietysti vastata veloista. Ne seuraavat kiinteistöä, ovat ikään kuin sen ominaisuus. Syntiinlankeemus on tällainen ominaisuus, joka meillä ihmisinä on, se seuraa ruumistamme ja olemassaoloamme, jotka olemme perineet.

Mutta eikö Jumala voi olla katsomatta tähän ja antaa sen anteeksi, kun emme kuitenkaan voi sille mitään? Jospa hän voisikin! Kukaan ei haluaisi sitä mieluummin kuin hän. Se, että sovitus on tosiasia, osoittaa tämän. Jos jokin muu keino olisi ollut mahdollinen Jumalalle, hän ei olisi lähettänyt Poikaansa maailmaan ja antanut hänen

kuolla meidän synnintekijöiden puolesta. Mutta synti ei ole asia, jonka ohi Jumala voi katsoa.

Onko kristityssä synti jäljellä?

Synti on todellinen ominaisuus, ihmisen olemukseen kuuluva piirre, jonka vuoksi hänen on mahdotonta elää Jumalan kanssa. Jumalan ainoa keino pelastaa meidät tästä tilasta oli sovitus. Näin hän teki meille syntisille mahdolliseksi tulla jälleen hänen lapsikseen. Tässä yhteydessä ei puhuta enempää sovituksesta ja anteeksiannosta, jonka ihminen saa uskomalla Kristukseen. Haluan vain palauttaa mieleen, millainen on sen ihmisen tilanne, joka saa uskon Kristukseen, osan hänen sovituksestaan ja saa siis olla Jumalan lapsi. Kuinka on hänen perisyntinsä. hänen syntiturmeluksensa laita? Vastaus: Se on yhä olemassa siinä mielessä, että hänen luontonsa on sama kuin ennen. Kaikki ihmisen ennen tuntemat himot ja vietit voivat nostaa päätään jälleen, jopa pyhimmällä hetkellä, kuten rukouksessa, ehtoollispöydässä tai kun hän tekee rakkaudenpalvelusta muille. Ihminen voi epäillä, koska hänen vanha Aadaminsa ei voi koskaan täysin vakuuttua siitä, että Jumala on olemassa. Kateus, rahanhimo, ihmispelko ja epäpuhtaat himot ovat jäljellä. Ja kuitenkin on tapahtunut jotain.

Ensinnäkin kaiken tämän peittää Kristuksen vanhurskaus. Ihminen ei enää kannata kaikkea tätä maksamattomana velkana. Se on jäljellä sairauden tavoin, mutta ei ole synti, joka vetää Jumalan vihan päälleen ja tuo tuomion. Se on anteeksiannettu synti. Tästä puhuvat Raamatun sanat: "Autuaat ne, joiden rikokset ovat anteeksi annetut ja joiden synti on peitetty."

Toiseksi kaikkea tätä vastaan taistellaan. Usko ei voi koskaan eritä Kristuksesta ja hänen Hengestään. Kun uskomme, Kristus itse on läsnä. Hänen Henkensä vaikuttaa sydämissämme. Siitä on tullut voima, joka taistelee perisyntiä vastaan ja murtaa sen ylivallan. Liha

ja henki taistelevat keskenään, mutta Kristus on voimakkaampi. Kyseessä on kertakaikkinen voitto. Taistelussa tulee olemaan monia vaiheita, ja uusia tappioitakin voi tulla. Mutta Kristus voittaa antamalla anteeksi ja antamalla uuden alun aina uudelleen.

Tähän taisteluun meidät vihittiin jo kasteessa. Silloin Kristus tuli meidän luoksemme ensimmäisen kerran Henkensä ja uuden elämän kanssa. Eri tavoin hän on sittemmin tullut takaisin. On ratkaisevan tärkeää, että hän saa paikkansa sydämissämme. Ne, jotka eivät kasteen ja Pyhän Hengen kautta synny uudestaan, perisynti ja kaikki siitä päivittäin seuraavat tekosynnit ajatuksiineen, sanoineen ja tekoi-neen johtavat tuomioon ja iankaikkiseen kuolemaan, kuten luimme Augsburgin tunnustuksesta. Tätä ei lausuta tuomiona kastamattomille lapsille. Heistä kirkko opettaa, että on tosin velvollisuutemme lapsia kohtaan viedä heidät kastettaviksi, koska myös he ovat lihasta syntyynyttä lihaa, perisyntin alaisia, ja tarvitsevat Kristusta. Mutta kirkko jättää Jumalan ratkaistavaksi sen mitä tapahtuu niille, jotka ihmisen laiminlyöntien vuoksi eivät päässeet armonvälineiden osallisuuteen. Emme pysty arvioimaan sitä.

Mutta asia on sitä vakavampi, kun olemme itse kyseessä. Jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan. Vapahtaja sanoo näin, ja näitä sanoja Augsburgin tunnustus tarkoittaa, kun toisessa uskonkohdassa todetaan, että perisynti johtaa väistämättä tuomioon ja kuolemaan, ellemme synny uudesti kasteen ja Pyhän Hengen vaikutuksesta. Kun perisyntiä voidaan syystä kutsua perityksi sairaudeksi, niin se on samalla tappava sairaus. Ei kannata protestoida ja sanoa, että pidättäytyy vastaamasta muiden synneistä. Itse tehdyt synnit riittävät. Ja kuitenkin ne eivät yhteenkerättyinä-kään ole yhtä vakava este pelastuksellemme kuin jumalanvastainen turmelus, jota kannamme sydämessämme.

Ihana evankeliumi

Sille joka uskoo, oppi perisyynnistä sisältää myös ihanan evankeliumin. Se osoittaa meille, ettei tarvitse vaipua epätoivoon, vaikka meissä on jäljellä niin toivottoman paljon itsepäisyyttä, ja vaikka meistä tässä ajassa ei koskaan tule puhtaita ja vapaita kaikesta siitä, jonka omatuntomme tuomitsee pikkumaiseksi ja arvottomaksi kristitylle. Vaikka olemme sellaisia, että syystäkin voisimme tuntea pääsyn Jumalan luo olevan meiltä suljettu, saamme Kristuksen tähden olla Jumalan lapsia. Totuus perisyynnistä antaa meille terveellisen realistisen näkemyksen itsestämme. Se opettaa meille armollisuutta toisia kohtaan. Meidän ei tarvitse hämmästyä mistään. Mikä tahansa väärä teko tai harhapolku saa selityksensä, samoin kristittyjen monet heikkoudet. Mutta Kristuksesta tulee suuri ja korvaamaton. Mitä tekisimme, ellei meillä olisi häntä?

“Piispa Giertzin opetus on raamatullista ja sielunhoidollista. Tekstissä on tutut painotukset, jotka löytyvät hänen erinomaisesta kirjastaan Kalliopohja. Uskonelämän alkuvaiheessa elävälle opetus perisynnistä vapauttaa väärästä synnittömyyskäsitelmästä ja ohjaa näkemään mitä on itsessään ja mitä on Kristuksessa. Samalla Giertzin opetus pitkäänkin vaellusta Herrassa tehneelle on tuoretta ja hoitavaa.” **pastori Jarkko Kuusisto**

Edesmenneen Göteborgin **piispan Bo Giertzin** kirjoja on paljon luettu Suomessa. Hän on tullut tunnetuksi kyvystään jakaa Pyhän Raamatun ja luterilaisen opin järkähtämättömiä totuuksia selkeällä, kohti käyväällä ja tavallista kristittyä puhuttelevalla sekä rakentavalla tavalla.

Tämä vihko jatkaa Suomen Luther-säätiön **Aamutähti-sarjaa**, joka keskittyy uskonelämän peruskysymyksiin. Sarjaa toimittavat rovasti, teol.lis **Simo Kiviranta** ja pastori **Juhana Pohjola**.

Suomen Luther-säätiö
Aamutähti
Nro 26.
ISBN 952-5409-18-X